

- 1. Föreligger kognitiv svikt av betydelse?**
- 2. Vad orsakar den kognitiva svikten?**
- 3. Behöver personen stödinsatser?**
- 4. Andra specifika behov eller hänsyn?**

Översikt utredning

regionkalmar.se

3

ATT TA SIG TILL UTREDNING

regionkalmar.se

4

**Öppet
Välkommen!**

Öppna dörrar och låga trösklar

regionkalmar.se

5

Emmaboda

Ca 9000 invånare

Ca 8 allmänmedicinare (heltider)

218 personer med demenssjukdom

27 listade på varje läkare

35 personer insjuknar varje år

4 demensdiagnoser per läkare

Ref: Demenssjukdomarnas samhällskostnader i Sverige, Socialstyrelsen, 2012

Förekomst Emmaboda kommun 2014

regionkalmar.se

6

Rädsla

Oro

Förträngning

Förnekelse

Bristande insikt

Rationalitet

Inställning hos patient och närstående

regionkalmar.se

 Region Kalmar län

7

INFÖR UTREDNINGEN

regionkalmar.se

 Region Kalmar län

8

Tankemässiga svårigheter

(symtom)

som påverkar förmågan att leva ett

självständigt liv

Kognitiv sjukdom (tidigare demens)

regionkalmar.se

9

Kriterier

regionkalmar.se

10

UTREDNINGEN

regionkalmar.se

11

- 1. Föreligger kognitiv svikt av betydelse?**
- 2. Vad orsakar den kognitiva svikten?**
- 3. Behöver personen stödinsatser?**
- 4. Andra specifika behov eller hänsyn?**

Översikt utredning

regionkalmar.se

12

Varför?

Diagnos

Behov

Föreligger kognitiv svikt av betydelse?

regionkalmar.se

Region Kalmar län

13

Uppmärksamhet

Exekutiv funktion

Minne/inläring

Visuospatial funktion

Språk

Social förmåga

Föreligger kognitiv svikt av betydelse?

regionkalmar.se

Region Kalmar län

14

1. Föreligger kognitiv svikt av betydelse?

2. Vad orsakar den kognitiva svikten?

3. Behöver personen stödinsatser?

4. Andra specifika behov eller hänsyn?

Översikt utredning

regionkalmar.se

Region Kalmar län

15

Varför?

Diagnos

Behov

Behandling

Prognos

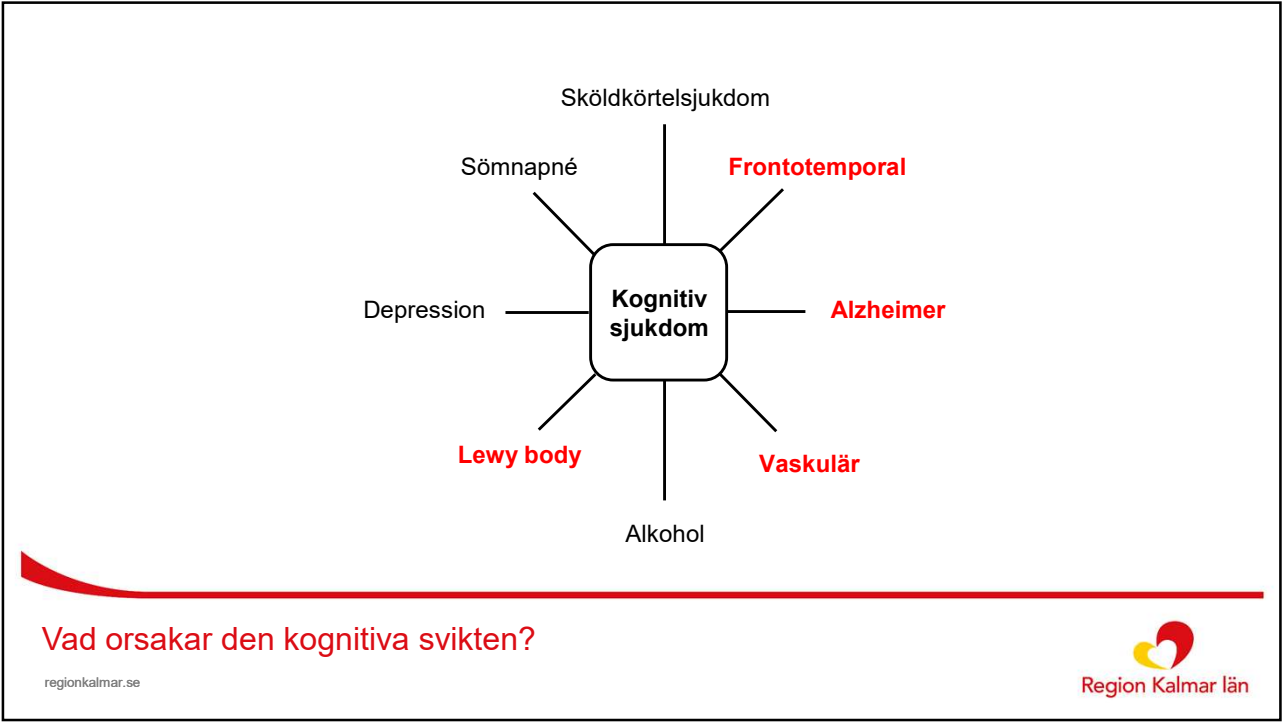
Vad orsakar den kognitiva svikten?

regionkalmar.se

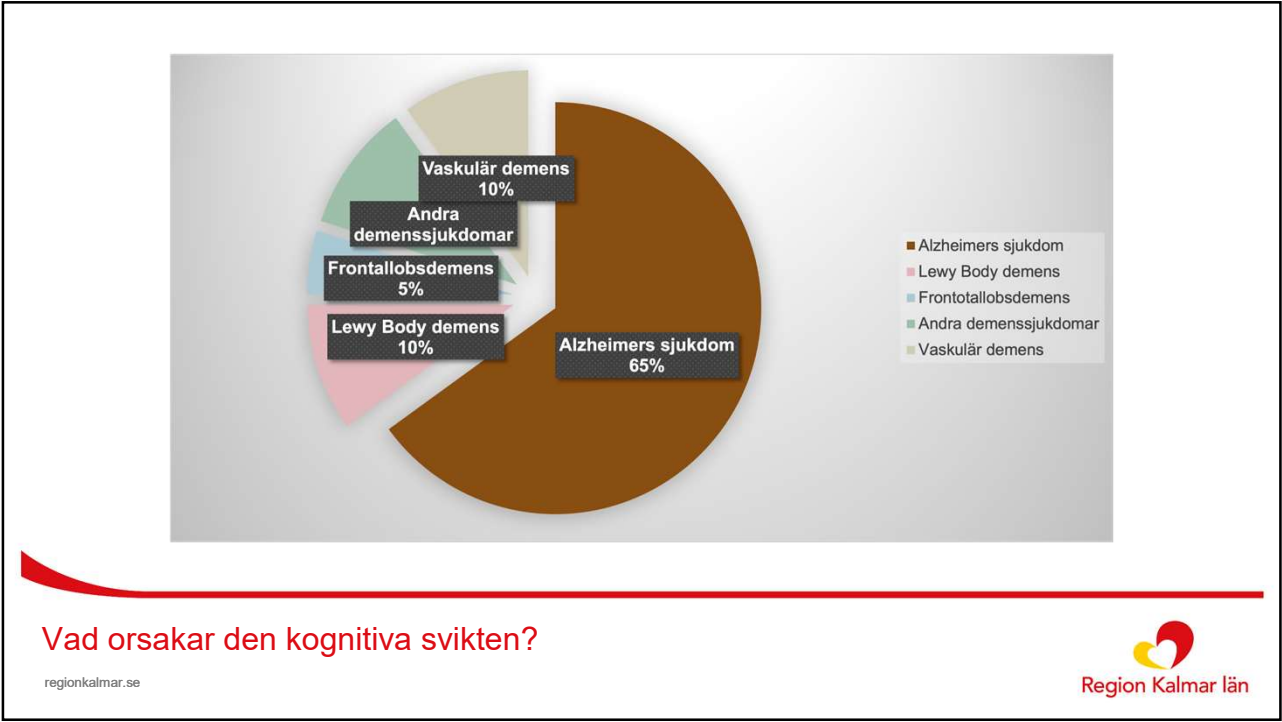

Region Kalmar län

16

17

18

Alzheimer

- Minne
- Språk
- Rumsorientering
- Praktisk förmåga

Vaskulär

- Förlångsamning (tanke/rörelse)
- Stelhet/gångpåverkan
- Exekutiva svårigheter
- Depressivitet

Lewy body

- Uttalad dagtrötthet
- Fluktuerande konfusioner
- Parkinsonism
- Synhallucinationer
- REM-sömnstörning

Frontotemporal

Beteendevariant

- Ändrat beteende/personlighet
- Bristande insikt
- Omdömeslöshet

Språklig variant

- Nedsatt ordförståelse
- Benämningssvårigheter
- Trögt och felaktigt tal

Normaltryckshydrocefalus: Kognitiv svikt, gång- och balansproblem, urininkontinens

Vad orsakar den kognitiva svikten?

regionkalmar.se

Region Kalmar län

19

Alzheimer

Blod/Ryggvätska

β-Amyloid & pTau

CT/MR

Atrofi MTA

PET

β-Amyloid & Tau

Vaskulär

CT/MR

Infarkter

Vitsubstansskador

Fokalneurologi

Lewy body

Ryggvätska

α-Synuclein

PET

Dopamin

Hud

α-Synuclein

Frontotemporal

CT/MR

Frontal atrofi

PET/SPECT

Frontal påverkan

Blod/Ryggvätska

Neurofilament

Vad orsakar den kognitiva svikten?

regionkalmar.se

Region Kalmar län

20

Erik Stomrud • Diagnostik av kognitiv sjukdom i primärvården

10

Remiss till minnesmottagning

- Osäker diagnos
- Yngre patient (< 65 år)
- Speciella diagnoser - till exempel:
 - Lewy body demens
 - Frontotemporal demens
 - Parkinson med demens
 - Normaltryckshydrocephalus
- Utvidgad utredning

Region Kalmar län

Region Kalmar län • Box 601, 391 26 Kalmar • Telefon 0480-840 00 • regionkalmar.se

Vad orsakar den kognitiva svikten?

regionkalmar.se

Region Kalmar län

21

1. Föreligger kognitiv svikt av betydelse?
2. Vad orsakar den kognitiva svikten?
3. **Behöver personen stödinsatser?**
4. Andra specifika behov eller hänsyn?

Översikt utredning

regionkalmar.se

Region Kalmar län

22

Varför?

ADL-påverkan

Insatser i rätt tid

Patient- och anhörigstöd

Behöver personen stödinsatser?

regionkalmar.se

Region Kalmar län

23

Region

Kommun

Behöver personen stödinsatser?

regionkalmar.se

Region Kalmar län

24

1. Föreligger kognitiv svikt av betydelse?
2. Vad orsakar den kognitiva svikten?
3. Behöver personen stödinsatser?
4. **Andra specifika behov eller hänsyn?**

Översikt utredning

regionkalmar.se

25

Varför?

Anmälningsskyldighet

Skydda den sjuka

Andra specifika behov eller hänsyn?

regionkalmar.se

26

Körkort? Vapen? Förvaltare/God man?

Andra specifika behov eller hänsyn?

regionkalmar.se

27

- 1. Föreligger kognitiv svikt av betydelse?**
- 2. Vad orsakar den kognitiva svikten?**
- 3. Behöver personen stödinsatser?**
- 4. Andra specifika behov eller hänsyn?**

Översikt utredning

regionkalmar.se

28

Rädsla
Oro
Förträngning
Förnekelse
Bristande insikt
Rationalitet
Sorg
Ilka
Bristande förståelse
Uppgivenhet
↓
Acceptans

Diagnosbesked

regionkalmar.se

Region Kalmar län

29

Resurser inom primärvården

regionkalmar.se

Region Kalmar län

30

Demensläkemedel

Kolinesterashämmare (donepezil, rivastigmin, galantamin):

- Alzheimers demens (mild/måttlig)
- Parkinson med demens - endast rivastigmin
- Lewy body demens - endast rivastigmin

NMDA-receptorantagonist (memantin):

- Alzheimers demens (måttlig/svår) - tillägg till ovan eller vid behov som monoterapi

Behandling utför både till symptomlindring och till att tillfälligt öka den kognitiva omvärldsintrycket. Därför ska behandling, på rekommendation av läkare, övervakas noggrant.

Remiss till minnesmottagning

- Östskär diagnos
- Yngre patient (< 65 år)
- Speciella diagnoser - till exempel:
 - Lewy body demens
 - Frontotemporal demens
 - Parkinson med demens
 - Normaltryckshydrocephalus
- Utvidgad utredning

Region Kalmar län

Region Kalmar län • Box 601, 391 26 Kalmar • Telefon 0480-840 00 • regionkalmar.se

Diagnosutredning

1. Föreligger kognitiv svikt av demenssignitet?
2. Vad orsakar den kognitiva svikten?
 - Behandlingsbar orsak - blodprover
 - Depressionsbedömning
 - Läkemedelsöversyn
 - Demenssjukdom - se lathund
3. Behöver personen omvårdnadsinsatser?
4. Glömlint:
 - Klockort
 - Våpen
 - Anhörighet

För utförlig information se regionalt omsorgs- och vårdprogram - bilaga "Demensutredning i Kalmar län" <https://www.kalmar.se/familjetopparbete/handledning/demens/>

Diagnoslathund demenssjukdomar

Diagnos	Dominerande symptom	Tilläggskrav	Medicinsk åtgärd
Alzheimers demens (F00.1 + G30.0 Sen F00.1 + G30.1)	Närminnessvikt Dyrbar Dyspraxi Orientationsförändringar		Behandla
Vaskulär demens (F01.9)	Subkortikal Förändringar (till exempel) Svårhetsgrad Ekskluderade infektioner Depressivitet Post-kortikal infarkt Lokaliseringsberoende Öfvervakning	Fynd på CT/MRI eller Fokale neurologi	Kardiovaskulära riskfaktorer och sekundärprofylax
Lewy body demens/ Parkinson med demens (F02.0 + G20.0A / F02.1 + G20.0B)	Uttalad dagstesthet Fluktuerande konfusioner Parkinsonism Synhallucinationer REM-sömnbrottning		Remiss (behandla)

Diagnos	Dominerande symptom	Tilläggskrav	Medicinsk åtgärd
Frontotemporal demens (F07.0 + G10.0)	Behandlingsbar: Andart beteendepersonlighet Bristande social Omdömeslöshet Spärliga varianter: Nedstignad ordförståelse Bredvidsgradigheter Trögt och felaktigt tal		Remiss
Normaltrycks hydrocephalus (G91.0)	Kognitiv svikt Gång- och balansproblem Urinstörning	Fynd på CT/MRI	Remiss (botbar)

Lathund

regionkalmar.se

Region Kalmar län

31

FRAMTIDEN

regionkalmar.se

Region Kalmar län

32

Erik Stomrud • Diagnostik av kognitiv sjukdom i primärvården

16

Problem med dagens diagnostik

Diagnoser saknas eller är fel

- Specialiserad minnesvård (30% feldiagnostik)
- Primärvård (45% feldiagnostik)
- Kommun (många saknar eller har fel diagnos)

Bristande diagnostik ger ojämlikt omhändertagande

- Inom Sverige
- Mellan länder

A blue pyramid with three white rectangular boxes on its right side. The boxes are labeled from top to bottom: 'Specialist clinics & industry', 'Primary care', and 'Society'.

Huvudproblem idag

regionkalmar.se

Region Kalmar län

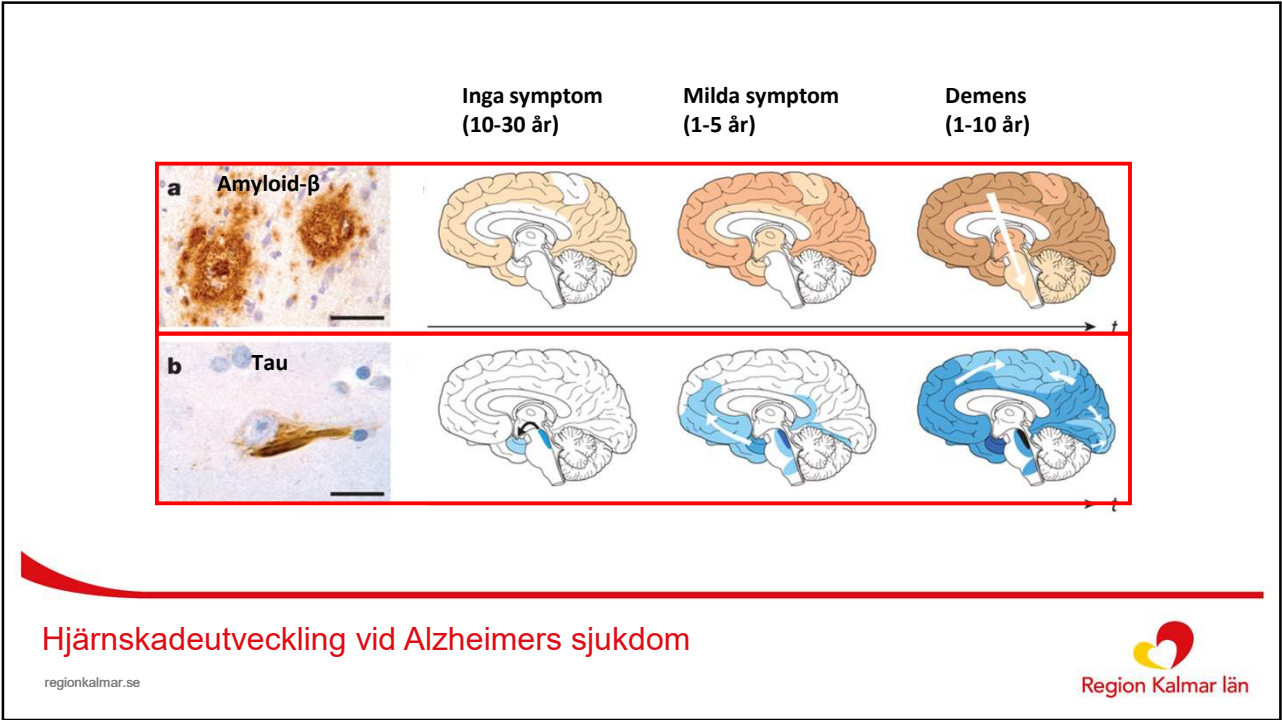
33

A close-up photograph of a hand wearing a white latex glove, holding a clear plastic test tube filled with red blood. The hand is positioned vertically, with the thumb and index finger gripping the tube.

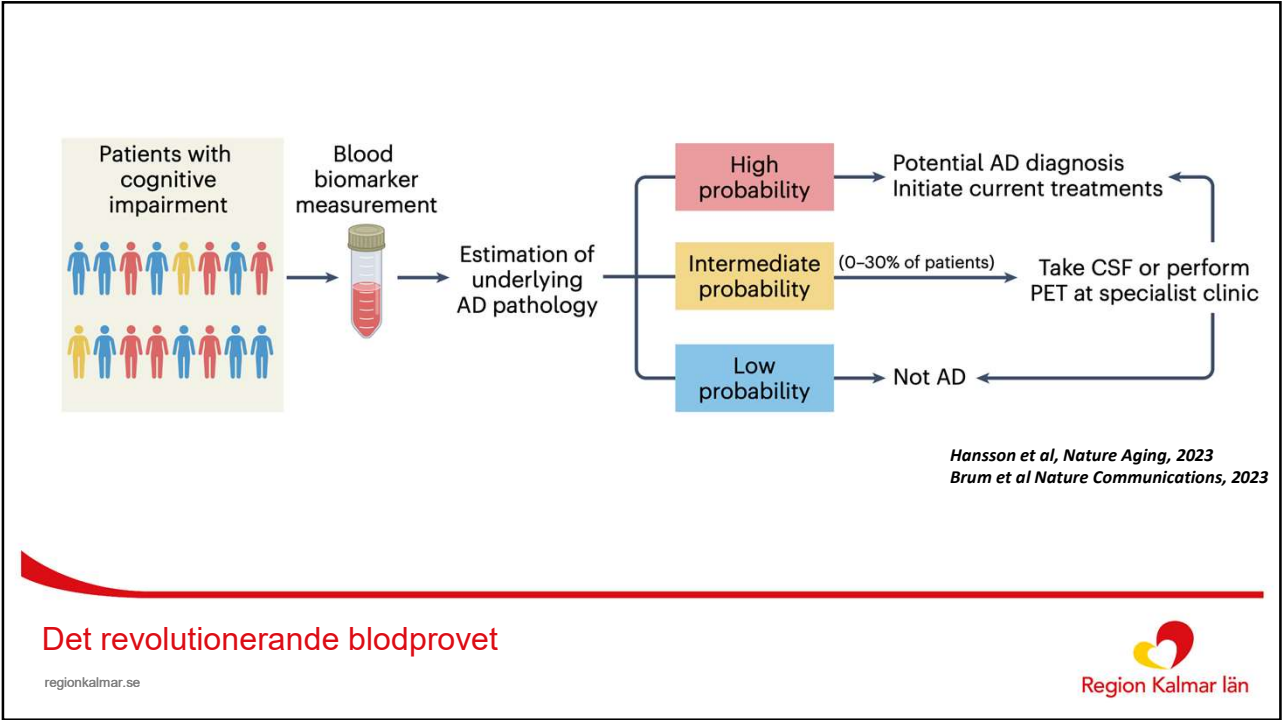
A pyramid diagram with three horizontal layers. The top layer is black and labeled 'Hospitals'. The middle layer is blue and labeled 'Specialists'. The bottom layer is red and labeled 'Primary Care'.

Användande av blodprov i primärvård och sjukhusvård i klinisk rutin

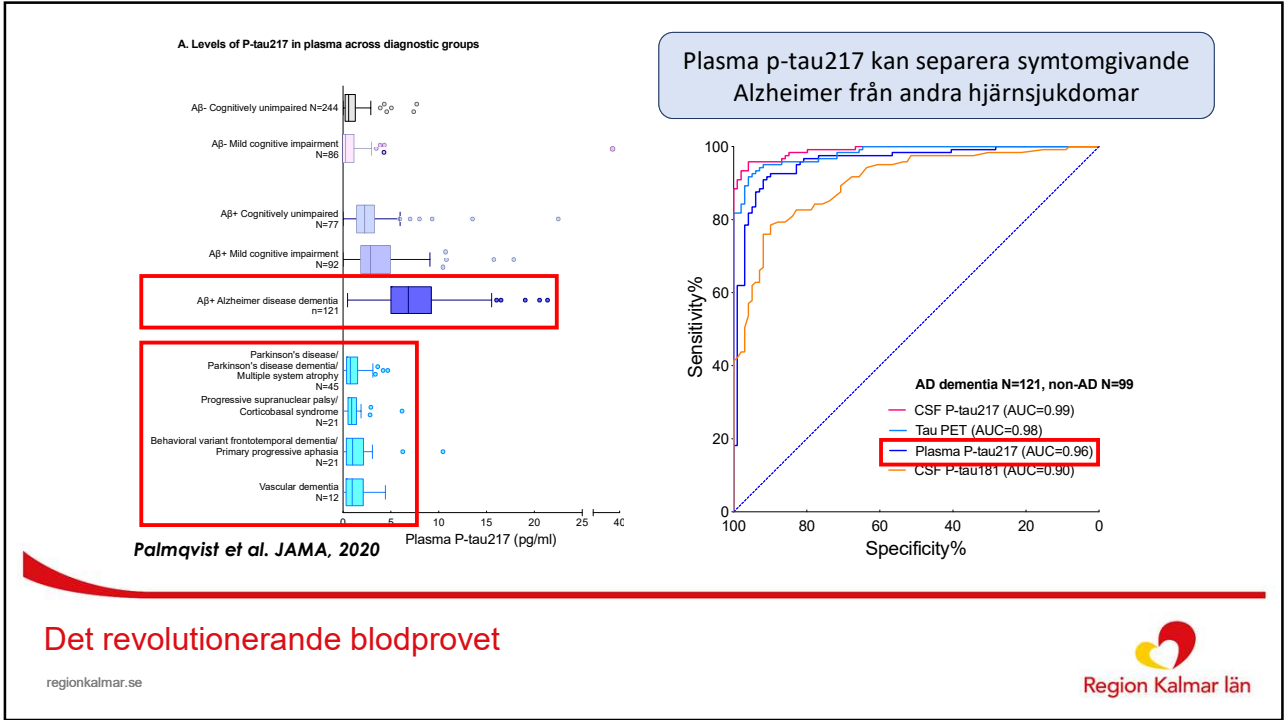
34

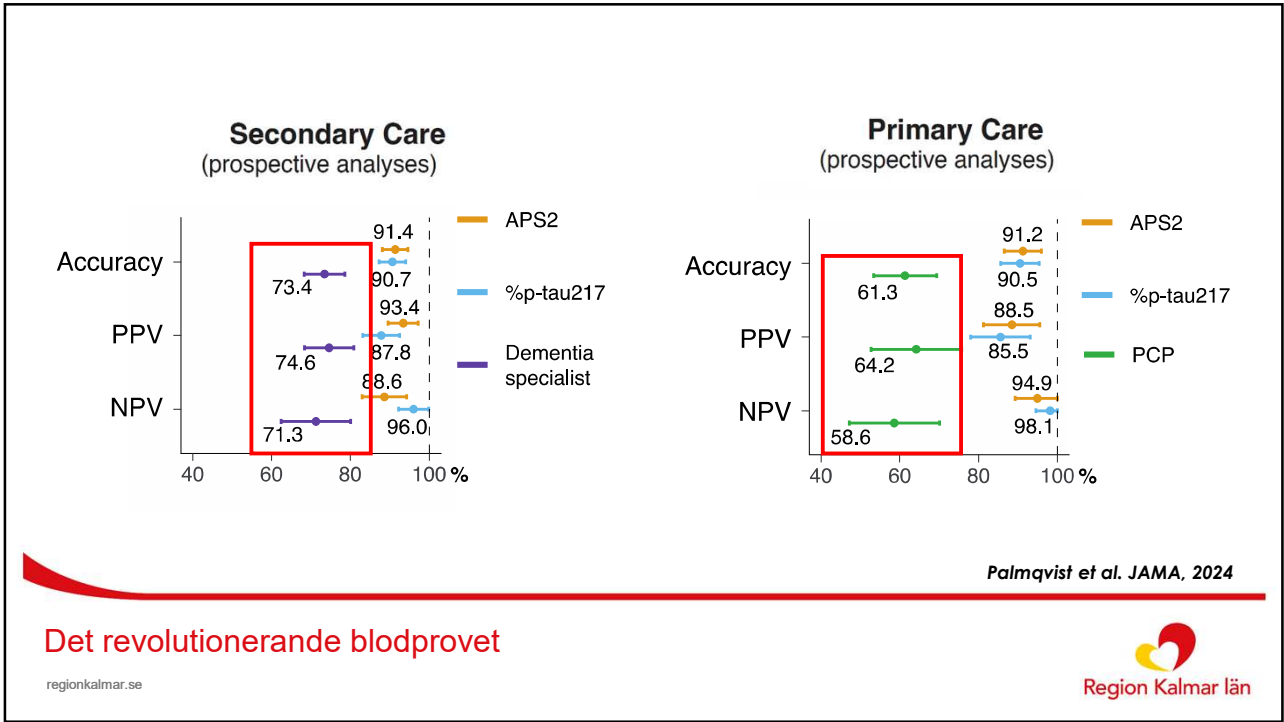
35

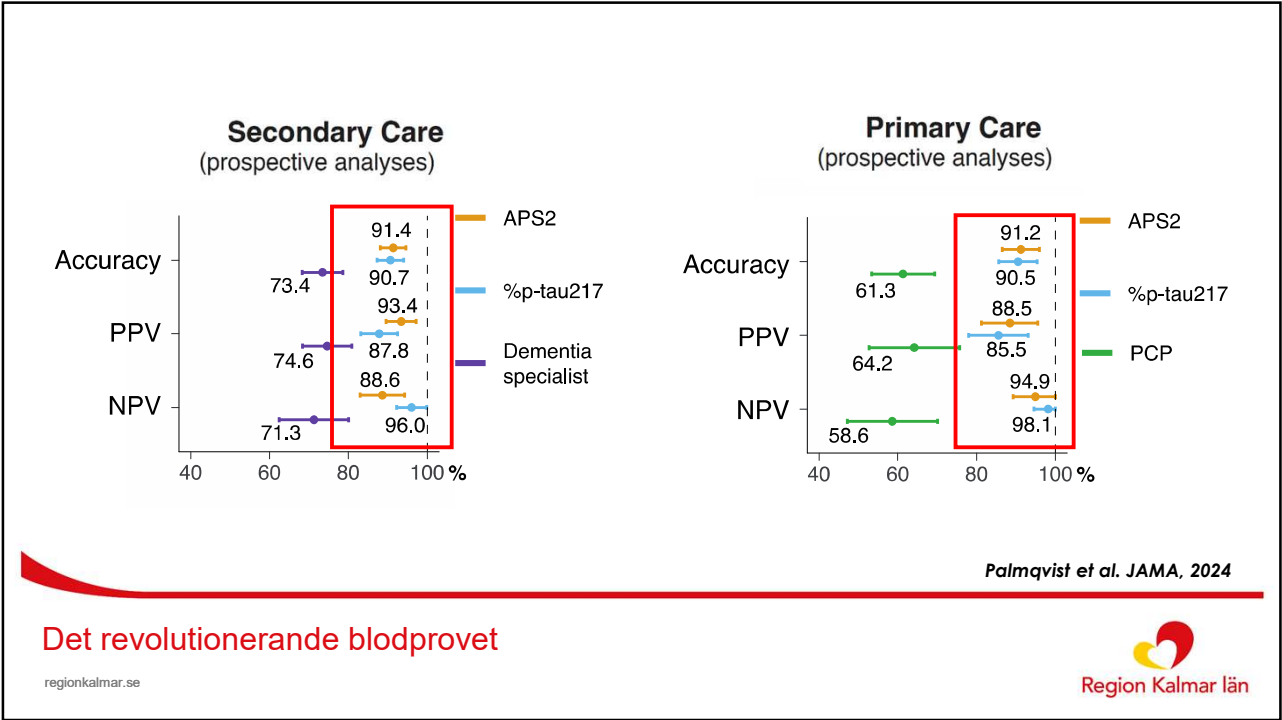
36

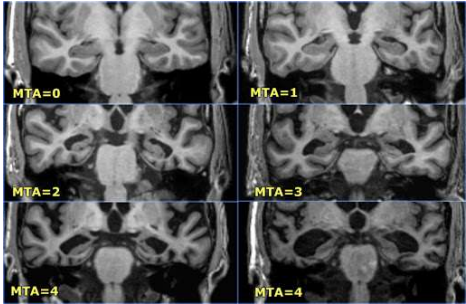
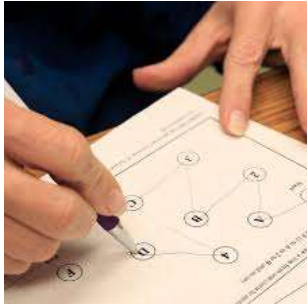

37

38

Framtidens Alzheimerdiagnostik?

regionkalmar.se

41

THE SWEDISH BIOFINDER STUDY

Acknowledgements

regionkalmar.se

42

THE SWEDISH

BIOFINDER STUDY

Clinical Memory Research Unit, Lund University

Executive group

Dr. Erik Stomrud

Assoc. prof. Niklas Mattsson-Carlgen

Prof Oskar Hansson

Assoc. prof. Rik Ossenkoppele

Assoc. prof. Sebastian Palmqvist

Senior researchers

Assoc. prof. Alexander Santillo

Assoc. prof. Danielle van Westen

Dr. Jacob Vogel

Assoc. prof. Laura Wisse

Assoc. prof. Maria H Nilsson

Dr. Nicola Spotorno

Assoc. prof. Ruben Smith

Dr. Shorenna Janelidze

Post docs

Dr. Adjmal Nahimi

Dr. Alexa Pichet Binette

Dr. Alexandra Young

Dr. Ayesha Fawad

Dr. Atul Kumar

Dr. Claudia Cicognola

Dr. Colin Groot

Dr. Gemma Salvadó

Dr. Hamid Behjat

Dr. Ines Hristovska

Dr. Irene Cumplido Mayoral

Dr. Lyduine Collij

Dr. Maurits Johansson

Dr. Muhammad Usman Akbar

Dr. Olof Strandberg

Dr. Pavanjit Chaggar

Dr. Sara Hall

PhD students

Amanda Annettsdotter

Anika Wuestefeld

Anna Orduña Dolado

Daria Pawlik

Divya Bali

Eske Gertje

Isabelle Glans

Kazuki Obara

Kevin Oliveira Hauer

Lina Lu

Linda Karlsson

Luke Harper

Maria Jesús Rivera Sánchez

Mattis Dahlbeck Jalakas

Nils Lindblom

Noëlle Warmenhoven

Pontus Tideman

Sophie Mastenbroek

Toomas Erik Anijärvi

Tove Freiburghaus

Laboratory technicians

Pilar Lorenzo

Camilla Orbjörn

Sinh Tran

Administrators

Anne-Marie Rohrstock

Joanna Grzegorska

Junior physicians

Anna Callmer

Ella Hansson

Leo Segelmark

Eva Frisendahl

Louise Stenhem

Research nurses

Anette Möller

Anna-Carin Nilsson

Annika Westergren

Arja Andersson

Asal Shafi Zadeh Taghavi

Cecilia Dahl

Christine Karremo

Hannamaria Thomasson

Hiba Dibes

Inês Nunes Dos Santos Tavares

Linnea Edman Persson

Maria Olsson

Marie Persson

Pia Frejd Pålsson

Rana Serriic

Zeyneb Shukur

Data managers

Josef Barbosa Djärf

Kajsa Midhall

Emelie Ringdell

Emelie Borg

Hannah Strandell Simpson

Otto Bjartmar

Funding

ALF

Alzheimer's Association

Bright Focus

Bundy Academy

Knut and Alice Wallenberg

European Research Council

ERA PerMed

Funding

EU Marie Curie

National Institute of Aging

Swedish Brain Foundation

Swedish Alzheimer Foundation

Swedish Parkinson Foundation

Swedish Research Council

Amsterdam UMC

Prof. Charlotte Teunissen

Banner Alzheimer's Institute

Prof. Eric Reiman

Prof. Thomas Beach

Barcelona Beta

Prof. Marc Suarez

Prof. Juan Domingo Gispert Lopez

Brown University

Prof. Stephen Salloway

DZNE

Dr. David Berron

Mayo Clinic

Prof. Clifford R. Jack

Prof. Ronald R. Petersen

Munich

Prof. Michael Ewers

Dr. Nicolai Franzmeier

University of Gothenburg

Prof. Kaj Blennow

Prof. Henrik Zetterberg

Dr. Nicholas Ashton

UCSF

Prof. Gil Rabinovici

Prof. Adam Boxer

WashU

Prof. Randall Bateman

Dr. Suzanne Schindler

Dr. Nicolas Barthelemy

Dr. Kanta Horie

Industrial collaborators

AC Immune

Francesca Capotosti

Biogen

Jaren Laden

Amanda Edwards

C2N Diagnostics

Joel Braunstein

Eisai

Tiernan Omalley

Akihiko Koyama

Eli Lilly

Michael Pontecorvo

Mark Mintun

Fujirebio

Nathalie Le Bastard

GE Healthcare

Gill Farrar

Mark Battle

Roche

Gregory Klein

Edilio Borroni

43

Tillsammans
för ett friskare
tryggare och
rikare liv

44

Erik Stomrud • Diagnostik av kognitiv sjukdom i primärvården

22